

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

XXII. De Ecclesiis ædificandis, consecrandis, repurgandis & reficiendis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

DE ECCLESIIS AEDIFICANDIS, CONSECRANDIS, REPVRGANDIS
ET REFIICIENDIS.

TITULUS XXII.

Continuatio hujus Tituli.

Quia Sacramenta ut plurimum in Ecclesiis administrantur, idcirco quae ad Ecclesias pertinent, hic breviter subjiciantur.

§ 1. Ecclesia nomine quid hic intelligatur.

Ecclesiae nomine hic intelligimus aedificium divino cultui exercendo deputatum; praecipue vero sacrificio Missae, toto tit. Ext. De ecclesiis aedificand. De aliis acceptionibus ecclesiae vide Gloss. ad c. fin. in veris praesentiam eccles. No Praesent. vices suas.

§ 2. Extra Ecclesiam Missa sacrificium non peragendum.

“Sicut enim, inquit Felix in prima epistola ad omnes Orthodoxos, non alii quam sacra Domino Sacerdotes debent Missas cantare, nec sacrificia super altare offerre; sic nec in aliis quam Domino sacra locis, id est, in tabernaculis divinis praecipue a Pontificibus delibatis, Missas cantare, aut sacrificia offerre licet: nisi summa coegerit necessitas, text. est in can. Si cur. 1. de consecrat. dist. 1. De necessitate est text. in can. concedimus 30. de consecrat. dist. 1. de quo latius Navar. in Annuali cap. 35. num. 81.

§ 3. De Oratorio.

Aded, etiam si cuilibet permissum sit domus suae habere Oratorium, orationis causa, can. unicuique 33. de consecrat. dist. 1. non tamen ad exercendum Missae officium; nisi Oratorium ad divinum tantummodò cultum dedicatum, & ab Ordinario designatum sit; quod & ab eodem visitetur, Conc. Trident. sess. 2. cap. 1. §. 5. neminem, in decreto de observand. & oritur in celeb. Missa.

§ 4. Quibus solemnitatibus Ecclesia exstruenda.

Nulla verò Ecclesia à quoquam exstrui potest, nisi auctoritate Episcopi, can. Nemo Ecclesiam de consecrat. dist. 1. §. 6. Olim 1. 4. §. insuper & ibi Gloss. Ext. De privilig. qui eo in loco, ubi exstruenda est, Cruce designet, atrium publicè designabit, constituturà dote ab eo, qui exstruit, pro luminaribus & ministris Ecclesiae, d. can. Nemo, can. Piaments, xvi. quest. 7. Quod si forte, dote omisâ,

Ecclesia exstructa fuerit, nihilominus extructor dotis nomine rectè convenitur, can. Cum sicut 8. Extra v. De consecrat. eccles. arg. l. Legatis 6. D. De aliment. & cibariis leg. aut in subsidium ad Episcopum consecratorem recurratur, arg. cap. 2. & c. 10. Ext. De praebend. Panorm. ad d. Cum sicut nu. 3.

§ 5. De novi operis nuntiatione.

In extruendo animadverti debet, ne vicinis aedibus noceatur, puta, luminibus earum officiendo, aut non legitimum spatium relinquendo. Licet enim religionis favor summus sit, l. Sunt persone 43. in fin. D. De relig. & sumpt. funer. is tamen ad iustitiae normam revocandus est, c. 1. §. sed divers. de alien. feud. in v. sibus feud. Vnde operis novi nuntiatione laici à vicinis aedibus sive jure, sive injuriâ, id quod extructum est, diruendum est, c. 1. & 2. Ext. De oper. novi nuntiat.

§ 6. Ecclesiam & altaria consecranda esse, & consecratio Ecclesia an repeti possit.

Ecclesia aedificata consecranda est per Episcopum, can. Ecclesiam xvi. qu. 7. can. Ecclesias de consecrat. dist. 1. similiter & altaria, c. 5. Ext. De consecrat. Eccles. can. Altaria de consecrat. dist. 1. Quae consecratio instar Baptismi non repetitur, can. Ecclesiam semel 10. d. dist. 1. etiam eo casu, quo Ecclesia illa his parietibus corrumpitur, cap. Lignis 6. Ext. De consecrat. eccles. Porro è crassa aut diruta Ecclesia, deinde in eandem vel similem formam restituta, reconsecrari debet, d. can. Ecclesiam semel.

§ 7. Altaris consecratio quando repetenda.

Quòd si altare motum, aut lapis illi impositus, qui sigillum continet, contractus aut diminutus fuerit, ex constitutione Alexandri III. reconsecrari jubetur, non verò ipsa Ecclesia, in c. 1. ext. De consecrat. eccles.

§ 8. De reconciliatione Ecclesiae.

In Ecclesia polluta per effusionem sanguinis, aut seminis humani, aut per sepulturam excommunicati,

municati, eo jure utimur, ut prius reconciliari ab Episcopo debeat per asperionem aquæ cum vino & cinere benedicto, quam divina officia in ea resumi possint, ut videresi in cap. 4, 7, 9, &c. fin. ext. de cons. Eccles. c. 5, De adult. c. 1, De consecr. in 6, can. Si motum, cum can. seq. de consecr. dist. 1, Pontificiale Rom fol 152. a

§. 9, Per ecclesia pollutionem & cœmeterium polluitur, non è contrà.

Planè pollutâ Ecclesiâ similiter & cœmeterium illi conjunctum pollutum intelligitur, non è contrâ, ne minus dignum majus, aut id quod accessorium est, trahat ad se principale, c. unico de cons. in 6, juncto c. Accessorium De R. 1, in 6.

§. 10, De Ecclesia refectione & dedicatione.

Refectio verò Ecclesiæ ab eo præstanda est, qui obtrinet beneficium ejusdem Ecclesiæ, cap. 1, Ext. De Ecclesi. adif. adhibita tamen moderatione Conc. Tridentini: ad quam leâorem brevitatis causâ remittimus, Sess. 21, in decreto de reform. Dedicationo verò Ecclesiæ singulis annis recolenda est; exemplo Christi Salvatoris, can. Solammitas, de consecr. dist.

Notatio in Tit. 22.

a Hoc receptum est in terrorem delinquentium; unde propter occultam pollutionem ecclesia reconciliationem non indiget. Panormit ad c. 4, num. 1, Ext. De consecr. Eccles. Vido latius Mart. Navarr. in Manuali cap. 27, n. 256, cum seqq.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS.

TITULUS XXIII.

§. 1. Quæ dicantur Domus religiosa.

Religiosas domos appellamus Monasteria & Hospitalia, quæ pietati exercendæ ex professo dedicata sunt, & plerumque Ecclesiis cohærent, toto tit. Ext. & in 6, De relig. domib.

Monasteria & Ecclesia cui subiecta sint.

Monasteria illi Episcopo subiecta sunt in cuius diocesi sunt sita; sicut & omnes Ecclesiæ ejusdem diocesis, can. Quidam eumc, seq. can. Monasteria xv. 11, q. 2, can. Qui verò xvi, q. 1, nisi monasteria vel Ecclesiæ exempta sint privilegio aut præscriptione legitima 46. annorum, can. Omnes basilica xxv, q. 7, Cum persona 7, De privileg. lib. 6, cap. Cum venerabilis 7, cum cap. seq. Ext. De relig. dom. cap. Auditis 15, cap. Cum olim 18, cum c. seq. Ext. De præscripti.

§. 3, Exemptio quousque se extendat.

Ut tamen privilegium exemptionis à jurisdictione Episcopi ad loca exempti restringatur, & non ultra producat, cap. Porro 7, cap. 3, in fine, & cap. Petistis 20, Ext. De priv. siquidem privilegium juri communi derogans strictè accipendum est, cap. 1, in fine De filius presbyt. in 6, c. Quæ à jure De regalis juris in 6, Quo sit, ut si exempti in loco non exempto contrahant aut delinquant, vel res, de qua agitur, extra locum exemptum sita sit, ibidem exempti rectè conveniantur, neque revocandi domum jus habeant, per text. in 6,

1, de priv. lib. 6, juncta ibi glos. Idem judicium est de Parochiis & capellis exempto Monasterio subiectis vel unitis, c. Ex ore 17, ext. De priv. c. 2, De relig. dom. c. Per emptionem 9, De priv. in 6, Nisi & in his legitime præscriptum sit Episcopalius iuris, aut privilegio derogatum, d, c. Auditis & cap. Cum olim Quibus consequens est, ut Monachi, qui ab exempto monasterio ad Prioratus Ordinario subiectos transmittuntur, ibidem Ordinarii jurisdictioni subiant, cap. 1, §, fin. De priv. in 6, adde omnino Conc. Trid. sess. 7, cap. 14, c. reform.

De Hospitalibus.

Hospitalia ab hospitiis piè excipiendis & tractandis dicuntur; quæ pro hospitem varietate varia quoque nomina sortiuntur. Alia enim sunt Xenodochia, quibus peregrini; alia Gerontocomia, quibus senes; alia Brephorrophia, quibus egentium infantes; alia Nosocomia, quibus ægroti excipiuntur; alia denique Prochorophia, in quibus pauperes aluntur, can. In qualibet xlii, q. 8, l. Illud 17, l. Sancimus 1, c. De sacros. Eccles. Et hæc similiter Episcopo loci subiecta sunt, cap. 3, c. 4, Ext. de relig. domib. dummodò ejus auctoritate sint extructa, d, c. 4, neque exempta doctrina administratione latè Concilium Viennense, d. Clement. & Tridentinum, sess. 7, cap. 15, & sess. 22, c. 8, & sess. 25, cap. 1, de reform.

DB